

17de Aarg.

1886.

32te Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

31te Juli. — 14de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the P.-O. at Decorah as 2nd class postal matter

„For Hjemmet“

udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedet (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.25) om Aaret i Forstud. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit.

Adresse: N. Throudsen, Box 1014, Decorah, Iowa.

Decorah Institut.

Anden Etage i den nye Bygning vil benyttes til Klasseværelse af J. C. Garland, Lærer i Engelsk for Viderekomne. Første Etage vil optages af A. W. Rich, Lærer i Forretnings-Institutet. J. Breckenridge vil fremdeles undervise i Engelsk og Undervisningslære.

3 Løbet af September vil kost kunne erholdes for \$1.45 om Ugen, for Figer \$1.35.

JAS. ALEX. LEONARD.

Wholesale and Retail Dealer in

*School and Miscellaneous Books, Blank Books, Stationery, &c.,
Wall Papers and Curtains, Wrapping Paper and Paper
Bags, Twine &c., Artists Materials and Fancy Goods.*

JAS. ALEX. LEONARD, DECORAH, IOWA.

Meneely & Company, West Troy, N. Y.,

Klokker. Fordelagtigt bekendt blandt Almenheden siden 1826. Kirke-, Kapel-, Skole-, Brandalarm og andre Klokker; ogsaa forskjellige Slags Klokkespil.

J. J. O. Gremm.

følger

**Pianoer, Orgler, Violin-Streng, Sy-Maskiner,
Og, Naale etc.**

af bedste og billigste Slags, saa billigt, som det kan sælges.

Se ind til ham, førend De afflutter Hand med nogen Anden.

Pianoer og Orgler stemmes, og Arbeidet garanteres.

Office i det gamle Post-Office ligeoverfor St. Cloud Hotel.

1 y

DECORAH, IOWA.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

17de Aarg. }

31te Juli 1886.

} 14de Hefte.

Skolelæreren og hans Søn.

En Fortælling fra Trediveaarskrigen af R. H. Caspari.

Oversat efter Originalens femte Oplag af R. Thronhjens.

(Fortsættelse.)

Det begyndte at sortne for mine Dine. Jeg bemærkede endnu kun, at Skuddet maatte have feilet, fordi vor Johannes endnu altid vedblev at løbe med den samme Hast; derpaa sprang jeg med største Hurtighed nedad Trappen og ud paa Gaden og tog Veien til den nedre Port, hvorhen jeg netop kom tidsnok til at tage den aandelose Dreng i mine Arme, førend han ganske udmattet skulde styrte til Jorden.

„Til Hjælp, til Hjælp, Naboer! Novere, Novere!“ skreg den gamle Weit, der allerede var nede paa Gaden og bestræbte sig for at stænge Porten, — men begge Kroaterne vare ogsaa allerede der med deres hele Bunde, bestaaende af 20 til 30 Mand. De kastede Portstøtterne tilbage og truede Portvægteren under gruelfe Forhandelser, dersom han vovede at lade høre et Muf. Men den Gamle forsvarede tappert sin Post; slyngende sit Horn bag paa Ryggen, satte han Spydet mod dem og spurgte, „hvad for Misgjerninger de var ude paa — de kunde ikke være Krigssjolk, naar de forfulgte et uskyldigt Barn, men derimod noget elendigt Kjeltringspat“.

Nu skreg en Karl tilhest, der havde en Fjær i Hatten og syntes mig at være Anføreren: „Blads der, Kamerater! Jeg skal lære ham, hvad det betyder at udskjelde den keiserlige Hverver-Officer Nikol Paradeiser og hans tapre Kompagni for Kjeltringspat!“ — og gav saa sin Hest af Sporerne, saa at den gjorde et Spring, idet han paa samme Tid truede Weit med dragen Sabel. Nu begyndte jeg ogsaa af alle Kræfter at raabe om Hjælp. Dervaa kom Max Stumpf, Bageren, og Andre ud af deres

Huse; men da de saa, at Krigsfolkene allerede opfyldte Portrummet, og de ingen Vaaben havde, holdt de det for klogeft, ikke at blande sig videre i Sagen. — Den gamle Veit lod sig imidlertid ikke forfkræffe, men spærrede Benene fra hinanden paa Landfneknetes Bis og rettede med sit Spyd et Stod mod Anførerens Hest, da denne steilede ind paa ham. Men den vilde Anfører hævdede sig nu i Stigboilerne og gav ham med Sabelen et faadant Slag over Hovedet, at han strax styrtede til Jorden. Derpaa skreg han: „Lad ham kun ligge, den gamle Kar, han vilde ikke have det anderledes, følger kun efter mig; fremad!“ Med disse Ord sprængte han opad mod det grevelige Slot, som staa' midt i Byen, og hele hans Følge efter ham.

Vor Johannes trængte sig skjælvende ind paa mig og raabte: „Løb, løb, Fader, de ville slaa os Alle ihjel!“ men de rede os forbi uden at give Afgt paa os. Jeg skyndte mig nu alt, hvad jeg kunde, for at se efter, hvorledes det var gaaet med Veit. Han stønede svært og syntes ikke at kjende os; men da haade jeg og min Son raabte ham ved Navn, slog han han Dinene op en Smule og sagde: „Nei, der er I jo Skolemester, og Eders lille Johannes ogsaa, som Ulven har villet myrde; ja, ja, saaledes maatte det komme, af, af, jeg har svære Smerter!“ Jeg formanede ham til at tænke paa sit Endeligt. Nu var det ret Alvor og Tid at bede: „Herre Jesu, dig lever jeg, Herre Jesu, dig dør jeg!“ Hertil nikkede han, som om han vilde sige „Amen“, derpaa trak han et langt Suf, og dermed stilles hans Sjæl fra Legemet. Imidlertid vare flere Naboer komne til, og vi toge Liget imellem os og bar det op i Taarnkammeret.

Min Son gav følgende Beretning: Ved at gaa hen imod Stenhuset oppe i Vinbjerget havde han derfra hørt en svag Jamren, og da han kom til Døren og saa ind, saa han Hans Mündlein og hans Son Klaus ligge paa Gulbet. Klaus havde et Stik i Brystet, var svært blodig og gav ikke noget Livstegn fra sig; men hans Fader var bunden med en Buggjerd, og ogsaa han blødte og jamrede sig. Ved Flden sad to Kroater bestjeftige med at fortære den Suppe, som Hjergvogterne havde kogt sig. Da Kroaterne fik Die paa Drengen, sprang de op, forfulgte ham og stjød efter ham. Saasnart Skuddet lød, kom en Ryttertrop frem af Kloften, som ligger tæt ved Veien til Lindelbach, sprængte opad Kirkegaardsveien og satte ogsaa efter ham. Men da han havde et godt Forsprang, kom han før dem til Porten, hvor Veit allerede ventede paa ham. — Jeg tog ham nu hurtigt med hjem, hvor jeg alene fandt min Hustru og mine to Døtre, der endnu Intet vidste om, hvad der var passeret, men alligevel vare i stor Angst, da de havde seet mig med saadan Hast løbe nedover, og derefter en Hob Soldater jage forbi; — Valentin var ikke hjemme, han var just gaaet ud „for at se, hvad de fremmede Soldater havde der i Byen at gjøre“. Jeg paalagde dem at aflaae Døren og ikke forlade Huset, meldte i Forbigaaende vor Nabo Mündleins Kone den foresaldne Ulykke og løb derpaa uden Ophold efter Hoben til det grevelige Slot.

Niende Kapitel.

Plyndringen.

Ved liden Nogie vundet — Iyftig nu tilheft!

Chateaubreaus Genrit IV.

Paa Gaden foran Slottet, i hvilket ogsaa Forvalterens Kontor befandt sig, havde imidlertid næsten det hele Borgerſtab forſamlet ſig og var med Forſtrækkelfe Vidne til den Odelæggelfe, ſom Krigsfolket anrettede. Opbrækkede Kifter og ſønderſlagne Tønder, ſom Soldaterne havde ſlæbt ud, laa omkring i Gaarden. Medens Nogle vare i Kontoret, ſprængende alle Laaſe og gjennemrodende alle Kroge og Gjemmer, ſtode Andre med dragne Sabler i Gaarden, draf Vinen af deres Hjelme og lode derpaa Reſten rinde ud paa Jorden, eller de bandt røvede Sager ſammen i Bunder for lettere at kunne føre dem bort med ſig, og imidlertid bandte og kivedes de ſaa gudsbeſtøtteligt med hverandre, at den ſmukke Slotsplads, hvor man ellers kun var vant til at høre Smaadrengeſ og Smaa pigerſ Sang og Jubel, naar de om Sommeraſternerne legede under de ſtore Lindetræer, hystes paa en Gang at være forvandlet til en ſand Helvedes Pøl. Jeg ſpurgte juſt min Nabo Gebhard, hvad alt dette ſkulde betyde, og hvad Ende det vel ſkulde tage, da Anførerens, Paradeiſer, og nogle af hans Selſtab kom ud af Huſet, ſlæbende den modſtræbende Forvalter ud i Gaarden og derunder paa den ynkeligſte Maade tildelte den fangne Mand Fodſpart og Kolbeſtød om hinanden. „Hvor ere Pengene?“ ſkrege de; „hvor ere de tuſinde Daler, ſom J igaar bragte hjem fra Würzburg? Herud med dem, J gamle Flaarer, eller, hvis J endnu gjør Udflugter, ſkulle vi ſkjære Remme af Ederſ Hud!“ — Forvalteren had om Barmhertighed: „De maatte holde ham tilgode, at han gjorde ſin Pligt, Pengene var ikke hans, men tilhørte Herſkabet, og han turde ikke paa nogen Maade udludere dem“. Men Anførerens kaſtede ham til Jorden, ſatte ſine Knæer paa hans Bryſt, og rev hans Halskrave itu, og idet han ſatte ham Dolken for Struben, ſkrege han med ſtrækkelig Stemme: „Endnu ſaa længe, at J kan læſe et Fadervor, ſkal J have Tid, vil J da ikke bekjende, ſkal min Dolk fare Jer ind i Halsen, ſaa ſandt ſom jeg hedder Nikol Paradeiſer!“ Enhver kunde ſe paa ham, at det var Alvor; thi Barmhertighed var hos ham ikke at tænke. Under hans ſtride Knebelſbart dryppede Fraaden ned i Anſigtet paa Forvalteren, der dødbleg vaandede ſig under hans Knæ, medens Koverens Dine rullede omkring til alle Sider ſom en Tigers for at ſe, om Nogen vovede at ſtræve ham hans Nov. „Hjælp, at hjælp ham, Hr. Skolemeſter!“ raabte Forvalterens Huſtru, ſom juſt med ſin lille Son kom farende ud i Gaarden; „hjælp ham! han vilde ogsaa have hulpet Eder“. — „Hr. Forvalter!“ raabte jeg til ham, „giv J kun i Guds Navn Pengene fra Eder! Herſkabet vil heller tabe Pengene, end at en tro Tjener ſkulde miſte ſit Liv. Vi Alle ere Vidne til, at J har gjort Ederſ Skyldighed ſom en redelig Mand.“

Forvalteren sagde nu, at han vilde vige for Overmagten, slap saaledes løs og gif med Anføreren ind i Huset, hvor han maatte udløvere Pengeløst, som han i Hastighed, da han saa Røverpaktet komme, havde skjult under en opreben Plante i Gulvet. Da nu endelig Anføreren bragte Pengene ud, opløstede Banden et høit Jubelskrig, sprang paa Hestene og havde i et Nu igjen forladt Staden.

Alt dette var kommet saa pludselig over os, at vi neppe kunde fatte os paa, hvorledes det var gaaet til. Nogle, som ikke havde hørt Alarmsignalet, skjældte paa Portvægteren, der efter deres Mening maatte have sovet, efterdi han ikke havde seet Soldaterne komme ridende opad Landeveien og ikke passet paa at lukke Porten, de begyndte derfor at strige, at han skulde afsættes fra Levebrødet. Jeg sagde dem derfor, at „en større Dyrighed end de allerede havde kaldt Portvægteren fra hans Post og draget ham til et Regnskab, hvori han efter mit Skjøn vilde bestaa med Ure. De kunde kun gaa ned i Taarnkammeret ved Porten, saa vilde de finde ham“. Da de hørte dette, bleve de meget skamsfulde over, at de saaledes havde beskyldt den gamle Mand. — Det var imidlertid aabenbart, at Banden, for ikke at blive seet af Veit, naar den kom opad Landeveien, havde i Nattens Løb skjult sig i Kløften bag Kirkegaarden og der ligget og luret, indtil Porten blev aabnet. Begge Vinbjergsvogterne havde de overfaldet, dræbt den Ene og stamslaet den Anden, og min lille Søn havde de villet fange, for at der ikke skulde gjøres nogen Alarm, førend de havde stormet Porten; men Skuddet havde været et Signal til den Trop, der laa i Baghold, om at bryde frem, førend Portvægteren, advaret af min Søn, skulde saa lukket Porten. Alt dette var kun altfor vel lykkets dem.

Da der i Egnen overalt laa spenske Krigsfolk, saa var dog (endsskjønt Rov og Volds gjerninger i denne ulykkelige Tid desværre hørte til Dagens Orden) det alligevel noget Uørt, at de Keiserlige ved helligs Dag brød ind i en fredelig Stad med Blodsudgydelse uden nogen anden Hensigt end at røve Penge, og Borgerstabet udtømte derfor sin Harm i lydelige Klager og Forhandelser over en saadan Voldsdaad; men Forvalteren sagde: „Her er der et Forræderi under, som er værre end Daaden selv. En her fra Stedet maa være bleven en Judas mod sit Herstab og sit Hjem, thi Skurken, der mishandlede mig, vidste fuld Bæst. Hvem Forræderen er, kan jeg nu ikke tænke mig, da Ingen har vist Bæst om Pengene uden Valentin Gast, min Kontorist, som var med mig og hentede dem fra Würzburg; men Forræderen skal blive bragt for Lyset, for vil jeg ikke lægge mit Hoved til Ro, og sin fortjente Løn maa han ogsaa faa, ellers maa der ikke være Rejsfærdighed til!“

Jeg ved ikke hvorfor, men ved Ordet „Forræderi“ løb der mig Koldt nedad Ryggen. Nu da ogsaa desforuden alleflags Storme og Uveir var brudt løs over vor lille evangeliske Flok i det Limpurgske, — da jeg maatte sammenligne vort arme Folk med en Hjerd, der under et Uveir ængstelig søger et Lag eller og kun et Træ, hvorunder den kan samle sig tæt sam-

men, for at det ene Individ kan støtte det andet, nu faldt det mig dog umuligt at tro, at En kunde være udgangen fra os for at fortjene sig en Blodpenge paa sine ængstede Brødre; og alligevel bævede mit Hjerte i mig ved den blotte Tanke derom. Jeg stirrede rundt omkring mig, som om den Skyldiges Udaad maatte være ham skreven som et Brændemærke paa Panden, men jeg saa intet Rainsmærke, og dog kunde jeg ikke fri mig for en usigelig Angst. Jeg saa mig ogsaa om efter min Søn Valentin, fordi han hjemme havde sagt, han vilde gaa ud og se efter Soldaterne — men jeg kunde intetsteds opdage ham.

Tiende Kapitel.

Opdagelsen.

Vel bærer Alt af Stræk i stum Forventning,
Naar for det skræmte Blik et hastigt Syn
Fra Sonden bryder frem af sorte Sky.

Thompsons Mærktider.

Medens alt dette tildrog sig, var Hans Mündleins Kone og Børn tilligemed nogle Naboer gangne ud til Stenhuset paa Vinbjerg, og de bragte nu hendes Mand og hendes Søn til Byen paa to Vaarer. Sønnen, Klaus, var virkelig død. De havde tildækket ham med hans Kappe og bare ham hen paa Raadhuset, hvorhen ogsaa Portvægterens Pige paa Forvalterens Befaling blev bragt. Det Syn, som jeg der havde, kan jeg ikke forglemme, saa længe jeg lever.

Klaus laa midt i Salen paa det lange Bord, og Lægen havde blottet hans Bryst for at undersøge det Saar, der var blevet hans Bane. Han var i sin Livstid et fromt og redeligt Menneſke og en god og velartet Søn og havde forrige Vinter, da hans Fader laa ihj af Gigen, ernæret sin Moder og sine Søstende ved sine Hænders Arbejde, hvorfor ogsaa hans Fader, den gamle Hans, medens de bare ham ind tilligemed hans afdøde Søn, bestandig raabte: „Min Søn, min Søn, gid jeg var død i dit Sted!“ Hans Moder knælede ned ved Liget, tilhøylede sit Ansigt og græd heftigt, idet hun holdt sin Søns Haand. Ved hans Hoved stod Jacob Frieses Datter Margaretha, en ærbar og sædelig Pige, der siden Aar og Dag havde været hans Forlovede; i hendes Dine var ingen Taarer at se, men Blodet var ganske bortveget fra hendes Ansigt, og hun blev stiv og ubevægelig staaende paa en Plet, som om ikke heller hendes Aand var forbleven i Legemet, men allerede var ilet ud af det Timelige med sin Forlovede. Alle hans Søstre græd ihdeligt, saa det var en Jammer at høre; kun hans lille Broder, der endnu blot var tre Aar gammel, stod stille ved Siden af sin Moder, havde en liden Fane i Haanden, som hans Broder endnu den forrige Aften havde forfærdiget til ham, og stirrede forundret

snart paa sin døde Broder, snart paa Lægen, snart igjen paa sin grædende Moder.

Jeg ved neppe at sige, hvad der gjorde mig mest ondt: Synet af den hullkende Moder eller den blege, stille Margaretha, eller den lille Kaspar, der ved Siden af den myrdede Broder legede med sin Fane. Man maatte haft et Hjerte af Sten, naar man ikke skulde have grædt ved et saadant Syn. Omkring de Sørgende stode ogsaa mange af Byens Mænd og Kvinder, som dellagende stemte med i deres Klager eller i den Ros, som gaves den Afdøde. Ogsaa opdagede jeg nu Valentin, der holdt sig ved en Stol og bævede over sit hele Legeme. Jeg undrede mig ikke herover, da han og Klaus altid havde været gode Kammerater og saavel havde gaaet sammen i Skolen som sidenefter til Konfirmation.

Veit havde de lagt noget mere affides paa et andet Bord. — Hos dem, som dø i Herren, har jeg allerede ofte iagttaget, at om de end stærkt maa smage Dødens Bitterhed og kjæmpe en haard Kamp, saa har dog deres Ansigt, saasnart de have draget det sidste Suf, igjen faaet et mildere Præg og Guds Fred har udbredt sig derover. Dog har jeg endnu aldrig seet dette saa tydeligt som hos Portvægteren. Hans lange, hvide Haar, der var sammenklæbet af Blod, var det Æneste, som endnu mindede om, at han havde lidt en voldsom Død, — ellers syntes han at sove. Hans Næse havde lukket sig, og paa hans Mund hvilede et Smil, som om han vilde sige: „Jeg ligger nu og sover ganske i Fred“. Da han var en gammel Mand og ingen Raarørende efterlod sig, havde man ganske forglemt ham over Klaus, kun hans gamle Ulbehund, Fidelis kaldt, som han havde opfodt, og med hvilken han i mange Aar havde delt sit sparsomme Brød, stod ved Siden af ham og havde lagt sin sorte Snude i sin Herres høire Haand, som daglig havde givet den dens Føde.

Jeg vidste ikke at fatte mig af min store Sørgmodighed; thi jeg tænkte paa det trofaste Hjerte, som den Gamle altid havde vist mod mig og Mine, paa hans mærkværdige Drøm og hans voldsomme Endeligt, og hvorledes han endnu i sin Dødsstund havde talt saa venligt med mig og min lille Søn. Da nu jeg græd, opløstede ogsaa Fidelis sit Hoved og begyndte svagt, men sørgeligt at hyle, som om det tro Dyr kunde haft Mennekesforstand og vilde hjælpe mig at klage over sin ihjesslagne Herre.

Jeg vinkede Valentin hen til mig og sagde til ham: „Det er ikke blot din Legekamerat, du har at begræde; se, denne gamle, trofaste Ven er ogsaa værd dine Taarer“. Jeg fortalte ham, hvorledes den Gamle var kommen til sit Endeligt, hvorledes han for kort Tid siden havde drømt, at han ved sin Død skulde redde Johannes's Liv, og hvorledes det nu Alt sammen var indtruffet formedelst den skjændigste Skurkestreg, der nogenstinde kunde spørges; — dette havde en skrækelig Virkning paa min Søn; han stiftede Farve og vilde Intet mere høre, men gik gennem Folkemængden og ud af Døren, hvorunder han vaskede hid og did, som om han af en pludselig Svaghed maatte styrte til Jorden.

Saarlæggen undersøgte nu endelig ogsaa Veit og sagde, at hans Hjerne-
 skal var knust; da jeg imidlertid ikke ønskede at være Vidne til, hvorledes
 han videre haandterede min Vens Legeme, vilde jeg netop gaa hjem for at
 se til Rone og Børn, da just i det Samme en Mand fra Erlack kom ind
 i Salen og forlangte at tale med Forvalteren. Paa dennes Spørgsmaal,
 hvad han vilde, svarede han, at han havde villet gaa hid til Staden for at
 kjøbe Brød, og da havde midt i Granstoven mødt ham en Ryttertrop, der
 havde anholdt ham og spurgt, hvor han vilde hen. Da han svarede: „Til
 Sommerhausen“, spurgte En, der havde store Knebelbarter, bar en Fjer i
 Hatten og syntes at være deres Anfører, om han kjendte Valentin Gast,
 Forvalterens Skriverfar. Hertil var hans Svar, at han kjendte ham godt,
 han havde ofte seet ham i Selskab med den seinheimiske Jæger fra Erlack.
 Derpaa overdrag Anføreren ham at hilse bemeldte Valentin, at de allerede
 havde ventet paa ham en halv Time, men nu ikke kunde nøle længere paa
 dette Sted; han skulde skynde sig, komme og tage sin Andel. Videre paa-
 lagde samme Anfører ham at hilse Forvalteren, at han skulde overlade ham
 sin Skriver, der syntes ham at passe bedre til en Fribytter end til en
 Pennesliffer. Han var, sagde han, Kaptein Nikol Paradeiser, og naarsom-
 helst Hr. Forvalteren ønskede det, vilde han uden Ophold igjen aflægge ham
 en Visit og da selv bringe Sagen paa det Rene med ham. Derpaa ud-
 brod de i Latter og red videre, idet Kapteinen udraabte: „Saa, nu hænger
 Fuglen ved Rimpinden! Gaar det ikke med det Gode, maa det gaa med
 det Døde! — Paa Gaden havde Manden ogsaa mødt Skrivren og sagt
 ham Besked; men denne havde ikke svaret ham Noget og havde derimod
 strax løbet sin Veit.

Saa lod Mandens Beretning. Da han havde endt, traadte Hans
 Gehling, Taarnvægteren, hen til mig, tog mig i Haanden og sagde, han
 vilde ikke længere dølge for mig, at Anførerens Anstigt strax havde forekom-
 met ham bekjendt, kun havde han ikke rigtig vidst at sige, hvor han før
 havde seet det; nu derimod erindrede han tydeligt, at han forrige Løverdag
 havde seet ham i Skjænkstuen; der brændte nemlig Lys indtil langt ud
 paa Natten, og ved at titte ind gjennem Vinduet havde han der seet samme
 Nikol Paradeiser tilligemed Valentin og Jægeren sidde og spille Kort.
 Dengang var imidlertid Anføreren ikke klædt i Mundering, men i en saa-
 dan civil Dragt, at han havde anseet ham for en Studerende.

Som Ypperstepresten Eli blev tilmode, da det Budskab blev bragt
 ham, at Israel var flygtet for Philisterne, hans to Sønner slagne ihjel og
 Guds Ark tagen, eller som Patriarken Jakob, da han saa sin Søn Josefhs
 brogede Kjole og Brødrene sagde: „Denne have vi fundet, kjære, se, om
 det er din Søns Kjortel“ — saaledes blev jeg tilmode ved at høre alt
 dette. Forvalteren og de andre Tilstedeværende udbroød nu i et stort Skrig
 af Forundring og Harm; Klaus's Moder reiste sig op og strakte Haanden
 mod Himmelen ligesom for at anklage sin Søns Morder for Guds Dom-
 stol; men jeg begyndte at fornemme en Brusen for mine Øren ligesom en

stor Storm, Huset syntes mig at vasse og Taget at ville styrte ind, og for mine Dine blev det dunklere og dunklere, saa at jeg tilsidst ikke skjelnede mere uden den gamle Veit, der laa paa sit Bord med sine hvide blodige Haar og med smilende Mund, og naar jeg saa paa ham, forekom det mig, som om han vilde sige: „Ja, jeg ved nu ogsaa Alt; saadan Løn havde jeg ikke fortjent af dine Børn!“

Da Forvalteren og de andre Folk saa, hvor haardt det gik mig til Hjerter, havde de dog Medlidenhed med mig og søgte at trøste mig; jeg opmandede mig da ogsaa noget og raabte: „Jeg kan ikke tro det, jeg kan ikke tro det! Til en Thy og Forræder har jeg dog ikke opdraget noget Børn!“ Jeg bad dem derpaa at følge mig hjem, hvor min Søn vilde bevise sin Ukyldighed.

Forvalteren og vor nu salige Pastor Theodoricus tog mig nu mellem sig og førte mig hjem. Der erfarede jeg da, at Herren ikke blot efter Skinnet førte sit Tugtens Rids over mig, men at Han i sit Raad havde besluttet dermed at slaa mig og Mine i fuldt Alvor. Ved Døren mødte jeg Johannes, hvem hans Moder havde udsendt for at bede mig at skynde mig hjem; thi just nu var Valentin med en liden Byldt i Haanden kommen ud af sit Kammer saa bleg som et Spøgelse og havde paalagt Johannes, der mødte ham i Trappen, at hilse Fader og Moder og sige, at han (Valentin) nu maatte ud i den vide Verden, og at de ikke maatte vente at se ham mere. Paa denne Efterretning havde nu min Kone sendt saa hurtigt Bud efter mig og var, som man kan tænke, i den største Angst.

Neppe kunde jeg blive Herre over min Sorg og min Smerte saa længe, til jeg havde meddelt min Kone, hvad jeg vidste, og hvad jeg maatte formode, og indtil de Fremmede havde forladt Huset. Men da brødes min Kraft, min Sjæls Styrke smeltede under Ansægtelsen som flydende Bøx, og jeg kunde kun gaa frem og tilbage, vride Hænderne og udraabe: „Scabod, Scabod!*“ Vren er vegen fra mit Hus!“

*) Scabod, det er: Ingen Vre; se 1. Samuels Bog, 4. Kap., V. 19—22.

Oberj. Anm.

Elleve Kapitel.

En Gudsdom.

Naar Gud og dømmes sine Faa,
 Hvor kan en Ryggesløs bestaa?
 De Fromme elsker Herren vist,
 De Onde maa forgaa tilsidst.

B. Gerhard.

Hvad der denne Dag foregik i mit og min Kones Hjerter, ved kun Gud. Ofte under Sorger, men dog altid med Treen, havde vi hidtil vandre-
 dret vor Vej; nu derimod vare vi blevne Mængden til Spot. Forjæves
 havde jeg bedet:

Skal jeg i Verden her maaste end leve længe,
 Med mange sure Trin til Alderdommen trænge,
 Saa giv Taalmodighed, vend Synd og Stam kun af,
 At med et ærligt Navn jeg lægges i min Grav.

At, det var ingen ringe Nød! — dertil kom de indre Ansægtelser. Om der gives Forældre, som, naar deres Barn kommer paa onde Veie, kunne trøste sig med, at de til alle Tider og i alle Henseender have gjort deres Pligt, ved jeg ikke; jeg idetmindste kunde ikke glæde mig ved denne Trøst. Manges Forseelse, som jeg havde begaaet med Hensyn til min Sønns Opdragelse og Tugt, og som jeg kun lidet havde agtet, stod nu for mig som et Spøgelse og angstede mig saaledes, at jeg undskyldte Valentin og kun fordomte mig selv. Engang tænkte jeg: „Du skulde fra først af slet ikke sat ham til et Haandverk, hvortil han nu engang ikke duede“. En anden Gang igjen tænkte jeg: „Du skulde have ladet ham forblive ved Haandverket, saa var han ikke bleven hovmodig og var ikke kommen i slet Selskab!“ Engang anklagede jeg mig selv for, at jeg ikke havde været streng nok, og en anden Gang for, at jeg ikke havde været mild og kjærlig nok og kastede mig snart paa denne, snart paa hin Tanke, men i enhver af dem var der en Braad, som grusomt borede sig ind i mit Hjerte.

Mine Børn sad bedrovede ved Bordet, ladende Mad og Drikke staa næsten urørt og vovede kun nu og da i deres Forsagthed med hvistende Stemme at sige hinanden et Ord. Men dersom jeg vilde have et rigtig Maal for min Ulykke, kunde jeg se paa min Hustru. I tre Timer havde hun siddet der ganske stille med Hænderne i Skjødets, stirrende stivt hen for sig og uden at sige et Ord, ret ligesom en Billedstøtte, og hvad jeg end kunde finde paa at sige, saa kunde hun ikke engang saa Taarerne frem. Endelig da det led til Midnat, sagde hun: „Nu vil det blive bedre med mig; nu sove de Alle og tænke ikke mere paa os og paa Valentin. At, at jeg nu kunde finde min Gud og græde og bede, at han ikke vil forlade os!“ Henimod Morgenens, da hun endelig af stor Mathed var falden i Søvn, for hun hastig op og raabte om Hjælp, idet hun kaldte paa mit

Maan; da hun derpaa igjen var kommet noget til sig selv sagde hun hulkende: „Al, jeg har seet Valentin, — han red afsted med en Trop Ryttere, og da han saa mig staa paa Blegevolden, vendte han sig om og raabte til mig: „Kjære Moder, her er jeg igjen!“ Men Anføreren og de Andre holdt ham fast og rev ham med sig i det hurtigste Ridt, medens han endnu bestandig strakte Hænderne ud efter mig“.

Der var hele denne Nat ikke kommet nogen Sovn paa mine Dine; jeg havde kæmpet med Herren ligesom Patriarken Jakob ved Bækken Jakob, og hvor ofte end Tvivl og Svagbed i Troen vilde stille sig som en Skillevæg mellem Ham og mig, raabte jeg dog altid igjen: „Jeg slipper Dig ikke, førend Du velsigner mig!“ Da nu endelig Morgenrøden brød frem, var det blevet lysere i min Sjæl, og midt i al den haardt trykkende Jammer, sporede jeg dog nu en saa stor Fred, at jeg med Tillid kunde anbefale min Sag til Herren.

Ogsaa min Kone kunde jeg nu trøste; før havde min Trøst Jutet udrettet hos hende, fordi mit eget Hjerte var blevet svagt og tvivlende; thi Guds Ord i en Lidetroendes Mund er ligesom et tungt Sværd i en Drengs Haand, — det kan kun vanskeligt træffe og trænge igjennem; men nu derimod havde Herren styrket min Tro og lagde saa sin Velsignelse til mine enfoldige Ord. Jeg foreholdt hende ogsaa den hellige Augustins Exempel, han, som til sin gudfrøgtige Moders største Sorg og Jammer havde begivet sig til den fordærvede Stad Rom, hvor hun maatte frygte for, at han skulde aldeles fordærves paa Sjæl og Legeme, men hjem Gud dog just der havde besluttet at føre saaledes, at den forlorne Søn gif i sig selv og omvendte sig til Herren. Saa besluttede vi da ogsaa uden Afsladelse at bede for vor og fast at forlade os paa, at Gud ikke vilde foragte beklagede Forældres Taaer og Bønner. Derpaa kaldte min Kone Børnene til sig og anviste hver sin Bessjefsigelse, — men jeg gif til mit Arbeide paa Skolen.

Jeg ved ikke, om ogsaa Du, kjære Læser, allerede har erfaret det, men det er en vigtig Sandhed, at Modgang, som beffikkes os af Herren, bringer blandt meget Andet ogsaa den Velsignelse med sig, at man lærer at anse sine Medmennesker med ganske andre Dine end ellers. Hjertet opparmes mod dem, man lærer at dømme mildt om deres Feil, og jo dybere vi blive ydmøgne, desto høiere stige de i vore Dine. Jeg vil aldrig forglemme, med hvilken hjertelig Kjærlighed, ja med hvilken hellig Urefrøgt jeg betragtede de arme, dels forhungrede, dels med Pjalter bedækkede Børn, der i denne Ulyffens Tid gif til mig i Skolen, som Stabninger og Børn af den samme store Gud, der ogsaa holdt min Skjæbne i sin Haand. Bevægeligere end nogenstunde kunde jeg idag tale med dem om den Gud, hvis Beskrivelse er, at han er: „Guldbsalig mod sine Venner, men forfærdelig for sine Fiender!“

Under Skoletiden blev jeg kaldt ud til min Kone, som fuld af Skræl fortalte mig følgende: Ved den øvre Stadspport var et stort Sammenløb af

Mennesker. En fremmed Mand holdt der med sin Kjerre, hvori laa — Jægeren af Erlaß, der var funden med omdreiet Hals, hans Ansigt var ganske blaat og Zinene var sprængte ud af deres Hulter. Borgerfabet vilde ikke lade Riget komme ind i Byen, fordi de stode i den Tro, at det strækelige Menneske havde staaet i Pagt med den Døde, og at denne nu havde myrdet ham, fordi hans Tid var ude. — Paa denne Efterretning ilede jeg ogsaa strax ud til Porten, hvor jeg fandt Alt saaledes, som min Kone havde sagt; den fremmede Mand med Kjærren, erfarede jeg, var Boddelen fra Sulzdorf. Hans Beretning gik ud paa, at nogle Brændehuggere samme Morgen vare komne til ham i Sulzdorf og havde bedet ham at spænde for sin Kjerre, hvorpaa de havde ført ham ud i Granstoven, hvor han fandt Jægeren liggende baglænds og med nedhængende Hoved over en Træstamme — myrdet. Da nu denne Træstamme laa paa Staden Sommerhausens Grund, saa havde Sognefogden af Erlaß, som ogsaa allerede var kommen der tilstede, befalet ham at bringe Riget til Sommerhausen, fordi Erlaßerne ikke vilde give det Plads paa sin Kirkegaard, og fordi ikke heller en Æneste blandt Bønderne havde vovet saa meget som at røre ved ham med en Finger, — denne Befaling havde han nu udført og de i Sommerhausen kunde nu gjøre med Jægeren, hvad de fandt for godt. Da nu Borgerne steg, at de heller ikke vilde vide af ham, men at han kunde kaste ham i Main eller hen i Raffershulen, jagde Mestermanden: „Det kunne J selv gjøre — eller koger eller steger ham, om J have Lyft!“ Og saa steg han op i Kjærren, tog Jægeren i Fødderne og kastede ham ned paa Jorden som en død Hund; — derpaa steg han ind igjen, satte sig ved Siden af sin Hund, trak et Stykke Brød frem af Kommen og begyndte rolig at spise, som om han ikke mere brød sig om Noget.

J dette Dieblit kom der gaaende en gammel Betlerfke, som hørte hjemme i Gosmannsdorf, og som pleiede at trække hele Egnen omkring og med Sang og Betleri at søge sit Brød for Hvermands Dør. Saasnart hun fik Die paa Jægeren, korskede hun sig, begyndte at skriges høit og gebærdede sig som affindig af Stræf. „Denne,“ sagde hun, „har vistnok den lede Djævel selv afhentet. Igaar Aften havde jeg sat mig i Skoven under et Træ, noget affides fra Veien, for at puste lidt ud; da kom Jægeren gaaende, satte sig paa en Træstamme ved Veien og trak frem en stor Pung med Penge, som han begyndte at tælle. Allerede ofte har dette Umenneske truet mig med, at naar han traf mig tidere her i Skoven, vilde han jage mig ihjel med sine Hunde. Da jeg derfor saa ham, lagde jeg mig ned og krøb paa Hænder og Fødder længere ind i Skoven, for at han ikke skulde opdage mig, og endnu en god Stund hørte jeg Dalerne klinge medens han tællede dem. Pludselig hørte jeg et Skrig fra den Kant, hvor Jægeren sad; jeg lyttede, og jeg tror, det var Jægerens, Stemme, jeg hørte, men jeg fornaam nu intet Videre uden en stærk Stønnen og en Støi, som naar En tramper omkring paa Jorden med tunge Stovler. Men strax derefter hørte jeg endnu et Skrig, saa følt, at Haa-

rene reiste sig paa mit Hoved, og jeg raabte til Himlen om Hjælp; heller ikke turde jeg nu bide længere, men løb af al Magt nedad og standsede ikke førend jeg kom ind i Værtshuset i Kleinodsenfurt, hvor jeg fortalte Alt til min Søsterdatter, som tjener der, og bad hende at faa sove paa lidt Halm i hendes Kammer, fordi jeg ikke mere turde gaa ud; thi hint gruelige Brøl klang endnu altid i mine Øren."

Under denne Væltkvindens Fortælling havde Georg Ebert, Smeden, med en Stot pillet Jægerens Halskrave op og sfreg derpaa: „Ham har den lede Satan myrdet! Slige Mærker kan intet Menneſkes Fingre efterlade!“ Der var ogsaa saa store, sorte underløbne Pletter synlige paa hans Hals, at Smedens Formening syntes de Tilstedeværende meget rimelig. Forvalteren sagde rigtignok, at Mærkerne meget godt kunne skrives sig fra en Soldats Staalhandske, men saavidt man vidste, var paa den Tid ingen Krigsfolk komne i Granstoven, uden Nikol Paradeisers Tropp, og med disse havde jo Jægeren, efter Hans Ebelings Udsagn, været en god Ven og Kamerat.

Men hvorledes dette end forholdt sig — saa meget var aabenbart, at her havde Gud dømt og opfyldt sit Ord: „De Ugudelige tage en Ende med Forførdelse“. Skjønt han havde gjort mig arme, haardt prøvede Mand meget Ondt, havde jeg dog gjerne undt ham en længere Frist til at angre og formedelst Midlerens Bød at blive renset fra sine Misgjerninger, saa han kunde taget en bedre Afsted fra Verden; men „hoo haver kjendt Herrens Sind, og hvem har været hans Raadgiver? Hvor urandsagelige ere hans Domme og hans Veie usporlige!“

Efter megen Strid og Snakken frem og tilbage mellem Borgerne og Forvalteren blev Riget igjen overgivet til Bøddelen for af ham at blive begravet i en Krog af Kirkegaarden, hvor intet ærligt Kristnemenneske pleiede at lægges, og dette blev gjort den følgende Dag. Efter at han var lagt ned i Gullet, blev Jorden igjen stuffet over ham og sammentrampet af Bøddel- eller Kaffertnægtene; — intet Kors er sat derover, ja ikke engang det grønne Græs vil voxe der, hvilket dog ellers saa venligt overdækker de Kristnes Grave; kun en hæslig Tornebusk har spiret frem derover og dækket Stedet med sine piggede Grene, og der hviler da Jægerens Ven indtil den store Dommens Dag.

„Jeg saa en Ugudelig, en Tyran, der udbredte sig som et indfødt Træ, der grønnes. Men man gif forbi, og se, han var ikke mere, og jeg søgte efter ham, men han fandtes ikke“. (Psal. 37, 35, 36.)

Tolvte Kapitel.

Flugten.

Freden giver glade Dage,
 Krigen skaffer Sorg og Plage,
 Freden giver Vin og Brød,
 Krigen bringer Hungernød;
 Freden skaffer Sul paa Hod,
 Krigen bringer Ild og Blod;
 Freden bringer Glædesfest,
 Graaden sidder Krigen næst;
 Freden sender den gode Gud,
 Krigen gaar fra Helvede ud.

Gammelt Ordsprog.

Hidtil, kjære Læser, har jeg gaaet vidtløstigt tilverks og fortalt dig min og min Søns Historie med mange Ord, men desto hurtigere vil jeg ile hen over de følgende syv Aar.

Naar Du nu læser, hvad jeg har at fortælle dig, vilde Du maatte tro at just i disse følgende Aar havde Herrens Tugt truffet mig allerhaardest, — men dette er ikke Tilfældet. Fra denne Tid af har nemlig intet saadant haardt Udsød mere rammet mig formedelst Djævelens Vist og Ondskab; men visse ere Prøvelser komne over mig formedelst Guds Visdom og Godhed; nu har jeg kunnet drikke den bitre Kalk, der blev fuldt issjænt for mig, med en fast Tillid og, skjønt bedrøvet indtil Døden, alligevel kunnet sige i Troen: „Hvad min Gud vil ske mig altid, hans Villie er den bedste!“

Den Tid kommer, da vore Efterkommere ikke ville tro, hvad vi, deres Fædre, have maattet lide af Uro, Angst og Nød for den dyrebare evangeliske Troes Skyld. Ikke blot vort timelige Guds og vor Eiendom, men ogsaa — det ved Gud — vort Blod og vore Taarer ere fæstede til dette dyrebare Menodie, og skulde der nogensinde komme Tider, i hvilke evangeliske Kristne ikke mere vilde holde denne sin Befendelse i Værelse som deres bedste Eie, da mener jeg, vort Kjød og Blod maatte være aldeles uddøet og et fremmedt Folk være kommet ind til at bo i Fædrenes Hytter.

Som den velvillige Læser af det Foregaaende vil have erfaret, havde formedelst Religionskrigen en stor Glendighed og megen Trængsel og Nød nu allerede i hele femten Aar hjemfugt disse Byer og Egne. Man var derfor saa at sige bleven fortrolig med Glendighed, Hunger og Fare og havde næsten forglemmt, at der nogensinde havde været Tider, da man kunde glæde sig i sine Hænders Arbeide og om Aftenen rolig lægge sit Hoved til Hvile uden at frygte for Brand og Plyndring. Dog var Alt dette næsten for Intet at regne mod de Trængsler, der som en Hjemføgelse fra Gud brød ind i Aaret 1634.

Den 27de August dette Aar tabte den svenske Armee det blodige Slag ved Nördlingen, og nu strømmede den forhen af den ædle svenske

Konge forjagede keiserlige Hær overalt igjen ind over de herværende Egne. Og saa Svoenskerne selv anrettede her megen Uorden, plyndrede Landsbyen Lindelbak, røvede Falken ud af Kirken og traadte Altbrødet med Fodder. Men saadant bedreves for det Meste kun af enkelte fordærvede Mennesker, saadanne som altid findes i en stor Hær, og det blev desuden strengt straffet. Fornemmelig saa længe Kong Gustaf Adolph endnu levede, havde den svenske Armee den Berømmelse, at der i den herskede baade Gudsfrugt og Mandstugt. Den indsødte Svenske eller Finlænder — saadanne som de vare, da de først kom til os — læste altid sin Bøn for Maaltidet, og naar han havde spist, rakte han Husvarten og Værtinden sin Haand og takkede venligt for den modtagne Beværtning. Men de keiserlige Krigsfolk dreve Krigen som et Haandverk, vare oppoede i Leiren, og foragtede Borgerstanden og frygtede hverken Gud eller Mennesker.

Den 9de September brød 150 Mand af disse Folk, henhørende til Grev Piccolominis Rytterregiment ind i vor lille Stad. Med Skringen og Pistolfstud red de gjennem Gaden, lagde sig derpaa ind i Husene og begyndte der strax saaledes at huse, at man fra alle Hjørner og Kroge horte Raab om Hjælp. Ifte alene tvang de Beboerne til at forstaffe Alt, hvad der fandtes af Levnetsmidler og Penge, men de plagede ogsaa paa det Stammelegste Saadanne, som selv neppe mere vidste, hvorledes et Stykke Brød smagte, mishandlede skjændelig Kvinderne, slog Mændene, som i Fortvivelse satte sig til Modværge, stat eller stød Mange ihjel, ja forgreb sig endog paa de uskyldige Børn. Efter to Dages Forløb fandtes der ifte mere i Staden en levende Høne, end sigte da en Ko eller andet spiseligt Kreatur; i de fleste Huse vare ved deres Bortmarsch Binduerne udslagne, Dørene af sine Hængsler og de saa tilbageværende Sengedyner opfaarne og Fjær og Dun rystet ud i Gaden. Vinkjælderne plyndrede de først, derpaa hele Byen, og da de endelig drog bort, og Beboerne igjen voode at krybe frem af sine Skjulested, havde Ingen mere tilovers uden sit nøgne Liv.

Til Alles Skrak kom nu ogsaa den Efterretning, at Keiser Ferdinand inden kort Tid vilde komme herigjennem i Spidsen for sin Hær og paa nogle Dage tage Kvarter i Slottet, og Enhver vidste, at man heraf ifte havde noget Bedre, men tværtimod noget langt Værrer at vente sig, end hvad man allerede havde udstaaet. Efterdi nu de fleste intet Andet havde at redder end sit Liv, saa begyndte den Mening at raade, at man i Guds Navn skulde begive sig paa Flugten og overlade Fienden de tomme Huse, og saa gjorde da virkelig Indvoaanerne sig særdisge til Bortreise med Undtagelse af nogle saa gamle eller dødsfuge Mennesker, der mente, at naar det var Guds Villie, kunde de ligesaa godt dø hjemme som ude. Da vor Sognepræst Theodoricus formedelst sin høie Alderdom og store Svaghed allerede forlængst var bordinde, besluttede jeg ogsaa at gaa med og sluttede mig derfor med min Kone og vore tre Børn til Toget. Nogle besluttede sig til at gaa over Main og ind i Gau, Andre derimod, og deriblandt jeg og Mine, haabede i Ritzingen og dens Omegn at finde en Tilflugt.

Udenfor den nedre Port adskiltes vi altsaa i to Hobe. Da vi nu vendte os til Høire og gik opad en brat Bjergvei, som kaldes Stenkleven, og jeg hørte Beklagerne fra Mængden, hvoraf Nogle bare sine Børn, Andre sine Enge, maatte jeg tænke paa David, der paa Flugten for sin Son Absalon gik tilfods med sit Folk opad Oljebjerget og græd, og da der pludselig bagenfor os opstod en liden Tummel, idet de Bagerste trængte ind paa de Forreste, fordi En, som var stegen op paa en liden Bjergtop, der kaldes Alten-Bjerget, allerede havde seet det keiserlige Krigstog komme ansettende fra Döhsenfurt, tog jeg mit Psalter ud af Lommen og bad høit fore af den 27de Psalm: „Herren er mit Lys og min Salighed, for hvem skal jeg frugte? Herren er mit Livs Kraft, for hvem skal jeg reddes? Derjom en Hær vil leire sig mod mig, da skal mit Hjerte ikke frugte; derjom en Krig opreises imod mig, da forlader jeg mig paa dette. En Ting haver jeg begjæret af Herren, den vil jeg søge efter: At jeg maa bo i Herrens Hus alle mit Livs Dage, at beskue Herrens Deilighed og at undersøge i hans Tempel“.

Under denne Bøn blev der en stor Stilhed i Mængden, og Alle hørte andægtigt til, Mange vendte sig ogsaa om ved det sidste Vers og betragtede Kirken, hvori de vare døbte, og hvor de havde nydt den hellige Nadverd og befalede den i den Almægtiges Varetægt; men da Hans Ebeling, Taarnvægteren, begyndte at sjuge:

„Guds Ord det skal de lade staa
Og dertil Utat have,
Thi han vil selv frem med os g a
Alt med sin Mand og Gave;
Og tage de vort Liv,
Guds, Vre, Børn og Vin,
Lad fare i Guds Navn,
Det bringer dem ei Gavn;
Guds Rige vi beholde“, —

da istemte alt Folket med fra Toppen til Foden af Bjergtet med stærke Roster, saa at selv de Enge, der var blevene tilbage i Byen, hørte Sangen, og Mange, hvem Afstanden havde været tung, sølte sig forunderligt, ligesom af Gud selv, trostede og styrkede.

Ogsaa blandt os udbredte der sig en stor Trostighed ved denne Sang; Forvægteren traadte hen til mig og sagde, at han „aldrig havde troet, at Sang og Bøn kunde saaledes troste et Mennekte i Ulykken“, hoortil jeg svarede: „Derfor sender Herren den netop, for at vi skulle lære at sjuge og bede“. Dette blev det sidste Ord jeg har talt med denne Mand, — thi han vendte ikke mere tilbage til sit Hjem, men blev syg og døde i Kitzingen, hvorom jeg siden desværre vil have kun altsor meget at fortælle.

Da vi var komne op paa Bjergshøiden skiltes vi fra hverandre, idet Enhver gik derhen, hvor han haabede at finde en Ven eller Frende; men jeg med min Familie begav mig til Kitzingen, hvor Gud rørte en gammel Mandts Hjerte, som jeg endog aldrig forhen havde seet, saa at han optog

os i sit Hus og i fire Uger vederbøgede os med Mad og Driffe. Han hedte Sebastian Popp og boede i Forstaden Etmashausen i Kronen. Herren ville naadigen gjengjælde ham det tusindfold!

Trettende Kapitel.

Pesten.

Der er en Gjaamand, hans Navn er Døb,
 Han altid kun gjorde, hvad Gud ham bød.
 Nu Gjaeen han sliber,
 Strax bedre den griber;
 Han meier og hugger med vældig Magt,
 Stjøn Blomst i Enge, nu tag dig i Agt!

Gammel Sang.

Efter fire Ugers Forløb hørte vi, at den keiserlige Hær for største Delen var dragen bort, og at en stor Del af Borgerne igjen vare vendte tilbage til Sommerhausen; vi vilde da heller ikke ligge vor Gjæsteben længere til Byrde og begav os altsaa paa Hjemveien.

Efter at vi havde vandret nedad Stenkleven og vare komne til Kirkegaarden, fandt vi der endel Borgere, besjæftigede med at grave en stor Hule eller Grav. De saa ganske afmagrede og afkræftede ud, og Ingen kunde arbejde længe paa en Gang, men naar han havde brugt Spaden en liden Stund, gav han den til en Anden og sank af Udmattelse til Jorden. Da de bleve os vaer, bleve de i Begyndelsen meget glade, men derefter sagde de, at vi var komne hjem paa en ulykkelig Tid: De hordragnede keiserlige Krigsfolk havde efterladt en smitsom Syge, og endnu laa der mange syge Soldater igjen i Byen; ogsaa Adskillige af Borgerne vare allerede angrebne af Sygdommen, og desforuden var der i Byen den yderste Mangel paa Levnetsmidler, saa at de selv paa Grund af stor Svaghed neppe mere kunde holde sig paa Benene. De havde nu slaaet sig sammen for at grave denne Grav, fordi der omkring i Husene laa mange Døde igjen af de keiserlige Krigsfolk, og den gamle Garver Morten Geuder var ogsaa død. — Vi gav dem et Brød, hvilket de meget begjærlig fortærede og derpaa fortsatte sit Arbeide. Vi gik imidlertid hjem til vort Hus og erfarede snart, at Mændene havde sagt Sandhed.

Krigsfolket havde efterladt sig en endnu ubonhørligere Fiende, nemlig Pesten, og da nu næsten alle Indvaanerne efterhaanden igjen vare komne hjem, stred den gennem Byens Gader og Kvartaler, ligesom fordem Mord-Engelen gennem Egypten, og snart var der intet Hus mere, i hvilket der ikke laa en Død.

I denne Tid lærte jeg Døden at kjende i dens stræffeligste Stikelse. I min Egenstøb af Kirkejtener havde jeg allerede ledsaget Mange hen paa Kirkegaarden til deres sidste Hvilested. Da fulgte nu deres Efterladte med,

ofte hvoiligen bedrøvede, og stode omkring Graven med mange Taarer. Men endstjont det ofte gif mig nær til Hjerter, naar jeg saa Forældre, der maatte forlade et elsket Barn, eller et lidet Barn, der maatte tage Afsted med Fader eller Moder, saa forekom det mig dog altid, naar Guds Betsignelse var udtalt over de Døde, som om de havde faaet den bedste Lod, fordi det at fare over fra den jordiske Kjerlighed's Arme i den Himmelskes jo ikke er nogen Skjæbne, som er at beklage. Ved Begravelsen af fattige Arbeidsfolk, som jeg saa mangen Sommerdag havde seet paa det nøgne Vinbjerg udføre sit Dagverk i sit Ansigt's Sved, faldt mig ogsaa altid det Sprog i Tanken: „De skulle ikke hungre mere, ei heller tørste mere, Solen skal ei heller falde paa dem, ei heller nogen Hede. Thi Lammet, som er i Thronens Midte, skal vogte dem og lede dem til levende Vandkilder“, (Aab. 7, 16, 17), og Klokkeringningen forekom mig som Fyrabends-Kloffen, kun med den Forskjel, at den ikke gjaldt hele Menigheden, men kun en enkelt Sjæl, der var lost fra sin Møie.

Men ved denne Dødelighed, som Pesten førte ind iblandt os, maatte man tænke paa de Ord: „Det gjør din Brede, at vi saaledes forgaa, og din Fortørnelse, at vi saa pludselig maa bortfare“. Naar man var Dienvidne til, hvorledes paa en og samme Dag et Mennekte var frisk, syg og død, hvorledes Fader, Søn og Sønnesøn eller Herre og Tjener ofte i et Hus laa ved Siden af hinanden paa Ligstraa, da kunde man i Døden ikke mere se et Herrens Bud, der, stjont med et alvorligt Ansigt, dog bringer et godt Budskab og siger til Daglønneren, at hans Arbejdstid er ude, men en Paa-Mand, der hvæsser sit Redskab og nedmeier Mennekter som Græs paa Marken. Ei heller udtaltes nu mere over Forraadnens Sted Guds Ord og Fersjættelse til de Esterlades Trost, men uden Sang og Klokkklang bleve Eigene udforte, og alle de, som vare døde samme Dag, kastedes sammen i en stor Groft, uden Kister eller Ligdragt, saa at ingen Esterlevende vidste eller kunde sige, hvor man havde lagt en af hans Slagt til Hvile.

Men hvad der var det Allerstræffeligste var, at ogsaa Mennekene bleve som aldeles forvandlede. I Begyndelsen gav man de Syge Pimpernille at spise, fordi En troede i Luften at have hørt en Røst, som sagde:

„Spis kun Pimpernille,*)
Saa skal I Syggen stille!“

Men da ogsaa dette Middel kun hjalp lidet eller intet, fattede de Bedkommende, saasnart Nogen blev angreben af Sygdommen, et Kruz Vand ved den Syges Seng og skyndte sig bort fra ham, og saasnart han havde luffet Dinene, blev han bragt ud og nedgravet, og sjelden var Nogen af hans Paarørende tilstede, der endog gjorde saa meget som at udgypde en Taare, ja man havde Exempel paa, at Faderen berøvede Sonnen eller Sønneren

*) Pimpinella saxifraga, Gjøldfarve, Tan-Rod, en Rod med en starr, bitter Smag. Oversj Ann.

Faderen den sidste Brødsmlule, naar en af dem blev syg. „fordi det jo alligevel ikke mere var til nogen Nytte for den Enge“.

Mange kristelige Dyder kunne komme tilsynne i Modgangens Tider, men hos Mennesker, i hvilke der ingen Kristendom er, fremtræder en Egenhjørighed, som ikke mere hverken agter guddommelige eller menneskelige Bud. De, som staa i den Mening, at Menneskehjertet af Naturen er godt, kunne i saadanne Tider lære, at ikke et vildt Dyr kan være grusommere og mere følesløst end Mennesket, som giver efter for og følger sine medfødte Drifter, fordi den Hellig-Aands Tugt ikke har tommet og Kraften fraøden ikke forvandlet ham.

Herren havde besluttet, at ogsaa mit Hus skulde blive tomt: Paa en og samme Morgen blev min Kone og begge mine Døtre Ottilia og Regina angrebne af Sygdommen. Endnu før det blev Aften havde Frelseren ladet begge Børnene komme til sig; min Kone derimod led endnu nogle Timer længere, dog uden at kjende mig eller endog tale et Ord, undtagen at hun adskillige Gange med stærk Stemme raabte: „Valentin, Valentin! Min Søn, min Søn!“ Men da det led til Midnat, reiste hun sig op, saa at hun sad i Sengen, stuede med friskere Afsyn opad, som om hun der blev Nogen vaer, og raabte, idet hun udbredte sine Arme:

„Nu kommer min Ven fra Himmelen prægtig,
Af Naade stærkt, af Sandhed mægtig,
Mit Lys bli'er klart, min Sol gaar op!“

Derpaa sank hun tilbage paa Puden og var hjemgangen.

„Din Sorg, min Sorg,
Min Glæde, din Glæde,
Din Nød, min Nød,
Mit Brød, dit Brød,“ —

disse Ord havde jeg paa vor Bryllupsdag skrevet i hendes Psalmebog; det havde været vor Egetestamentskontrakt, og troligen havde vi begge to holdt den, indtil Gud selv opløste den efter fire og tyve Aars Forløb.

Hvad jeg sølte hin Nat, medens jeg med min Søn Johannes snart traadte hen til hans Moders, snart til hans Søstres Seng — det kan jeg ikke forklare. Herren bedøvede min Sjæl, saa at jeg gik omkring som en Søvnjænger. Den følgende Dag gravede jeg, med Bistand af Hans Ebeling og min unge Søn, en Grav tæt ved Siden af det Sted, hvor den gamle Beit var lagt; derpaa indhylede vi Legemerne i hvidt Linned og nedlagde dem i Graven under Bon og Taarer. Da vi vare færdige hermed, kom vor Nabo, Suedkeren, med et Kors og sagde: „Skolemester, dette er til Eders Kones Grav. Ved sin gudfrygtige Wandel har hun i sit Liv smykket Kristi Lære i alle Stykker, derfor skal ogsaa hans Kors smykke hende i Døden“. Herren ville naadigen lønne ham hans kristelige Kjærlighedstjeneste paa den store Gjengjældens Dag!

Da jeg nu saaledes havde mistet baade min Kone og begge mine

Døtre i den grusomme Pestepot, vilde jeg idetmindste forsøge at redde min Søn Johannes, saafremt det maatte være Guds Villie, og besluttede derfor endnu samme Dag at sende ham tilbage til Ritzingen, hvor jeg kunde vide ham vel tilhuse hos vor Forvalter, som endnu altid opholdt sig der for at vente paa Pestens Ophør. Jeg lod derfor min Søn strax tiltræde Reisen i Følge med et Bud der fra Stedet, for at han, før det blev mørkt, kunde naa frem til Byen.

Under nedstrømmende Regn fulgte jeg ham paa Bei opad Stenkleven. Da vi vare komne op paa Hoiden, toge vi Afsted fra hinanden med saa Ord, men ligesom grebne af den samme Tanke vendte vi os begge om og stuede ned til Kirkegaarden, der laa nede i Dalen for vore Fodder, og vi græd. Regnen havde nu igjen ophørt, af det triste Skylag trængte et Par Solstraaler frem, og se! paa en Gang stod over Dalen en stjon, klar Regnbue, der med den ene Ende berørte Stjerne og med den anden Kirkegaarden, og, som vi tydeligt saa, hævede den sig just op fra det Sted, hvor vi nylig havde gravet Graven. Min Søn bemærkede dette først og sagde: „Se dog, Fader, der har vor Herre Gud bygget en stjon Bro, hvorpaa min kjære Moder og mine kjære Søstre vandre op i det lysklare Paradies. O, hvor inderlig ønsker jeg ikke, at ogsaa jeg allerede vandrede den Bei, naar ogsaa Du var med, Fader!“ — „Som Gud vil, min Søn, du mine Dines Trøst og Glæde“, svarede jeg; derpaa velsignede jeg ham og anbefalede ham til den naadige Gud og til barmhjertige Mennecker.

Mennecker spaar, men Gud raa'r. Forvalteren optog med Beredvillighed min Søn i sit Hus, men allerede saa Dage efter udbrød Sygdommen ogsaa i Ritzingen. Jeg erholdt et Brev fra ham, hvori han forklarede, at han under disse Omstændigheder ansaa det for rigtigere at sende min Søn tilbage, og da Beien over Bjerget nu var besat med Krigsfolk, vilde han sende ham med en Flodskipper, der inden otte Dage vilde fare opover Main til Würzburg og følgelig maatte seile forbi Sommerhausen.

Brevet fik jeg sent og silde, nemlig først den samme Dag, da Skipperen ogsaa kunde ventes til Sommerhausen. Jeg gik altsaa ned til Flodbredden for at vente paa Skibets Ankomst. Endelig kom det. Jeg troede, at min Søn vilde staa paa Dækket og se efter mig, — men jeg saa Intet, og da jeg spurgte efter ham, førte Skipperen mig til en liden Baad, der var ophængt ved den ene Side og bedækket med et sort Klæde. Der kunde jeg se, at min Søn laa.

Jeg spurgte Skipperen, om han sov; men han rystede paa Hovedet; derpaa spurgte jeg, om han var syg, hvortil han atter rystede paa Hovedet, indtil jeg endelig ikke længere kunde skjule det for mig selv, at han var død. Skipperen fortalte mig, at Forvalteren var død af Pesten, dog havde han før sin Død faaet ham i Tale og lagt ham paa Hjertet at tage Drengen med til Sommerhausen til hans Fader. Da nu imidlertid ogsaa Drengen strax efter var død havde han i Begyndelsen vægret sig for at tage Riget med, men den Mand, hos hvem Forvalteren havde boet,

hadde ikke ladet af at bede ham, forend han gav efter, fordi Drengen for sin Død saa indtrængende og bevægeligt havde bedet om, at man skulde bringe ham til Sommerhausen, for at han kunde blive begravet paa Kirkegaarden der ved Siden af sin Moder og sine Søstre.

Jeg tog da den Daler, som jeg havde opsparet til Brug, naar min Søn Johannes kom hjem for at bo hos mig, gav den til Skipperen og ønstede ham Guds Vøn, fordi han havde opfyldt mit Barns sidste Ønske; derpaa tog jeg mit døde Barn paa Armene og bar ham til mit Hus. Jeg ved ikke, om Byens Folk allerede havde erfaret Noget derom, — de, som mødte mig, bleve staaende; de talede ikke til mig, men toge sine Hætte af og saa efter mig. Hjemme smykkede jeg da min unge Søn saa godt jeg kunde, lagde ham hans lille Psalmebog, som han kunde aldeles udenad, under Hænderne, satte mig ved hans Fodder og kunde ikke græde. Om Aftenen kom Hans Ebeling med tre af Naboerne; de tog Liget og begav sig til Kirkegaarden med det. Jeg gik med efter Kisten, og saa fulgte nogle Dreng og Smaapiger, som Johannes havde holdt af, og som Sygdommen endnu havde ladet i Live under denne store Dødelighed.

Da han nu var lagt ved sin Moders Side og Korset var opreist ved hans Grav, og Alt var forbi, da var det, som om de Vaand søndersprængtes, som hidtil havde sammensnøret mit Bryst. Af mit Hjerte frembød en hed Strøm, der gjennemløb alle mine Aarer, af mine Vine udbrod en Taareflod, og jeg faldt paa mine Knæ og sagde, som der staar skrevet i Baruchs Bog: „Farer hen, I kjære Børn, farer hen, men jeg er forladt og ensom, jeg har afdraget Glædens og iført mig Sorgens Klædebon, og vil raabe til den Evige for stedse“. (Smlgn. Baruch 4, 19. 20.)

Da traadte Hans Ebeling hen til mig og sagde: „Bliv ved, Ulrich, bliv ved, thi saaledes heder det videre i Herrens Ord: „Jeg har ladet Eder fare med Sorg og Graad, men Gud vil give mig Eder igjen med Glæde og Fryd evindeligt“. (Bar. 4. 23.) Derpaa pegede han med Haanden mod Himmelen og sagde: „Se didop, kjære Broder, og ikke blot didned!“ „Dine Døde skulle leve,“ siger Herren. — Han talede endnu meget med mig paa Hjemveien, og hans Ord gav mig en forunderlig Trøst, endstjønt han kun var en ringe og ensoldig Mand. Jeg vidste vel ogsaa det samme, som han foreholdt mig, men naar vor Næste rækker os Trøstens Ord, gaar det mere til Hjerte. Menneftet er som et Barn, hvem Naboens Brod smager bedre, end hvad det har hjemme hos sig selv, om det end er malet af det samme Korn og tilberedt af den samme Mester.

Jeg længtes nu vel ogsaa efter at fare herfra og være med Kristo, men da tænkte jeg igjen, at Herren maatte af større Naade lod mig leve for Valentins, den forlorne Sønns Skyld, og saa vilde jeg da med Taalmodighed og Venten henstille min Sag til Gud. Allerede i lang Tid har jeg fundet en særdeles Trøst i nu og da at ære Gud med en aandelig Sang og heri — vistnok i megen Strøbelighed — at efterligne Kong David, der ogsaa pleiede med Sang og Strengelæg at fremlægge for Gud sin Glæde

og Sorg. Saaledes har jeg ogsaa i hine Dage udtrykt mit Faderhjertes
Sorge- og Trøstetanker i nogle enfoldige Vers, som jeg vil hidsætte for den
velvillige Læser :

Det gaar for vidt!
Min Gud, hvor kan jeg det vei bære!
Min Hustru, Døtre, Søn jeg saa
I samme Aar ifra mig gaa,
Firdobbelt tungt det Slag maa være,
At, Pilen traf, saa tidt, saa tidt, —
Det gaar for vidt!

Din Villie ste!
Skal end jeg mer til Korsjet krybe
Og endnu anden Nød bestaa,
Velan, jeg fatter mig derpaa,
Jeg vil mig bøie i det Dybe,
Til Du mig lader Naaden se;
Din Villie ste!

Giv Du mig Kraft!
Og tænd i mit forlagte Hjerter
Den milde Trøstens Kjærte an,
Thi hvad mig end opmuntre kan
Udi saa stor og tung en Smerte
Er Naaden Din i Ordets Saft.
Giv Du mig Kraft!

Vor Gud er god,
Naar og med Naturlig Du bespisjer
Og skænker for os Sorgens Drik;
Thi dermed er det jo Din Skik,
At Du os Vei til Himlen viser;
Det styrker mit forlagte Mod.
Vor Gud er god!

Mit Barn saa kjær
Var og en Gave af Din Naade;
Thi giver jeg det villig hen,
Kan jeg ei holde det igjen,
Men tænker: Du er frelst fra Naade,
Fra Kors, Død, Helved, Synds Begjær,
Mit Barn saa kjær!

Farvel, god Nat!
Jeg ønsker Eder, elskte Sjæle;
Nu lever glade i det Land,
Hvor Herren I besfue kan,
Og tro, ei mer det mig skal kvæle,
At I saa snart fik Kronen fat.
Farvel, god Nat!

Jeg kommer og,
 Naar Gud saa vil, Han vil det Bedste;
 Da skal for al den Sorg, jeg led,
 I uforskyrret Færlighed
 Gud Eder atter til mig fæste.
 Saa ender sig mit Klageprog,
 Jeg kommer og!

Amen, Amen! Ja, ja, det skal ske saaledes!

Fjortende Kapitel.

Hjemkomsten.

Vi stilles for at græde, —
 Vi samles med Fryd og Glæde.

Gammel Sang.

Under Krig og Krigsstrig var der henlobet fem Aar, siden jeg begravede min Søn Johannes og næsten syv Aar, siden Valentin forlod os. Vi vare nu komne til Juli Maaned i Aaret 1639.

Foraaret havde atter indfundet sig i vort Land, men overalt var kun Elendighed og Forskyrrelse. Kun halvveedfindsthye Borgere, mest Enkemænd og børnløse, havde Pesten efterladt i Byen, og Hungersnød, Krig og Brand havde siden ikke ophørt at rase. Mange Huse stode ganske tomme, og af andre vare kun de sorte Mure tilovers, saa at Regnen randt ned gjennem Tagene, og Vinden foer ind gjennem Vindueshullerne, og i Sidegaderne groede Græsset uforskyrret. Frugttræerne, som fordem havde omgivet Byen, vare nedhuggede og opbrændte, Agrene laa usaaede, og i Vinbjergene voxede Ukrud; thi der manglede Arbeidere til at dyrke Landet. Landeveiene vare forladte undtagen af Krigsfolk, der traf frem og tilbage og af Røverpaf, som overalt laa paa Lur, og traf man endog engang imellem til at se et andet Mennefte, saa sneg han sig frem, sty og ængstelig og foer sammen, naar en Hare eller Kæv tilfældigvis sprang ud af et Krat, som om det var en Fiende, der stod rede til at anfælde ham.

Det havde været en stjern, varm Dag, og om Aftenen stod Maanen paa Himmelen i sin stille Herlighed og skuede ind i mit ensomme Kammer. I Hassehækken ligeoverfor, hinsides Muren, sang en Nattergal, hvis smukke Triller allerede i flere Aftener havde opmuntret mit Sind; men paa Gaden var det som altid stille og dødt. Da horte jeg det gaa i Porten og fornam derpaa staax, at En gif gennem Gaardsrummet og begyndte med tunge Skridt at stige opad Trappen. I den Mening at der kom En for at søge Kvarter, efter som jeg horte Kliren af Sporer, vilde jeg kalde til mig Fideles, der laa nede i Gaarden og siden sin Herres Død altid pleiede at anfælde enhver Soldat; jeg aabnede derfor hurtigt Døren og traadte ud med et Lys i Haanden. Hunden derimod kom i Følge med den Fremmede opad

Trappen, gjøede ikke og knurrede ikke, men knistrede og hoppede omkring, som om den vilde tilkjendegive sin Glæde over at have fundet en gammel Bekjendt. Den Ankommende var en storvoxen Mand i en Husar-Uniform; han havde ingen Vaaben, men bar en liden Pafke i sin Haand.

Da han nu var kommen op Trappen og stod foran mig, trak han Veiret dybt og sagde: „Guds Fred og god Aften, kjære Fader! Jeg er Valentin!“

Min Gud, hvorledes blev jeg ikke tilmode! Foran mig, den gamle, enlige og barnløse Mand, stod et Væsen, der hørte mig til, min salig hensovende Margarethas Son og Afbillede, den fortabte, begravte Son, efter hvem hans Moder havde raabt i sin Dødsstund, og Fortiden blev paa en Gang levende i mig. De Jammerens Dage, da han forlod os; hans Moder, saaledes som hun endnu kastede et sidste Blik opad, medens Ottilie og Regina allerede laa affjælede i deres Seng; Johannes, hans yngre Broder, som jeg sidst havde begravet; min Eufonheds Nar, i hvilke jeg havde bedet for ham og forgjæves ventet paa ham — alt dette stod for min Sjæl! Derhos sølte jeg snart Angst, snart Glæde, naar jeg betragtede den Hjemkomne, han var mig saa fremmed og dog ogsaa saa bekjendt. Hadde jeg Trost eller dyb Smerte at vente mig deraf, at jeg endnu en Gang før min Hedenfart fik se min Ungdoms Son? Glæde og Smerte. Frngt og Haab overmandede mig saaledes, da jeg hørte min Sønns dybe og dog saa elskelige Stenme, som jeg vel skulde have kjendt blandt Tusinder, at min Mund ikke kunde fremstamme et Ord; jeg vendte mig og satte Lyset fra mig, fordi jeg ellers maatte være sunken til Jorden.

Men min Son gik langsomt forbi mig, tog Bibelen, som laa paa Bordet, og hvori jeg just havde læst, slog om nogle Blade deri og holdt mig derpaa for Die hint Sted hos Lucas i det femtende Kapitel, idet han pegede derpaa med Fingeren: „Fader, jeg har syndet imod Himmelen og for Dig, og er ikke længere værd at kaldes din Son!“ Da veg Sorgen fra mig, og jeg kunde alene tænke paa disse Ord: „Denne min Son var død og er bleven levende igjen, og var fortabt og er funden!“ — „I Guds Navn.“ sagde jeg og udraabte gladelig: „Min Son!“ tog ham i mine Arme, omfavnede og kyskede ham.

Derpaa satte Valentin sig ned og spurgte: „Hvor er min Moder?“ — „Sun er død!“ svarede jeg.

„Dg Regina og Ottilie?“ spurgte han videre. — „Døde“.

„Dg min lille Broder Johannes?“ — „Død, min Son!“

„Dg Forvalteren?“ spurgte han igjen efter et lidet Ophold. — „Død, ogsaa død!“

„Døde, Alle ere døde!“ gjentog han sagte. „Af, jeg har været længe borte og er træt, meget træt, min Fader!“ Han talte disse Ord i en forunderlig sorgmodig Tone, som gik mig til Hjertet, og jeg saa ham nu for første Gang nse i Ansigtet. Hans smukke, sorte Haar hang ham ned paa Skuldrene, og hans Træk vare indtagende; men hans Dine brændte, og

hans Aandedræt gif ligesom hos en Febersyg, og hans Kinder vare røde; men de vare ikke røde af Sundhed; de havde kun en rund rød Plet hver, og hele det øvrige Ansigt var hvidt som Sne.

„Valentin, mit Barn“, begyndte jeg, „hvorledes er det gaaet dig i den Tid, du har været borte?“

„Godt, Fader! — Jeg reiste bort med et sundt Legeme og kommer hjem med en helbredet Sjæl. — Jeg er endnu ikke hjemme, men jeg kommer hjem — snart — meget snart. Huset nedbrændes, hvori min Sjæl har sit Herberge, Ormen har søndergravet det ganske og aldeles. Gud være takket, at det har holdt saa længe, intil jeg har kunnet sige: Den forlorne Søn er vendt om og vil vende hjem til sin Faders Hus!“

Min Søn sagde dette med saa høitidelig Stemme, at jeg længe ikke kunde fatte mig at sige et Ord. Endelig sagde jeg: „Er du syg, Valentin?“

„Meget syg og meget træt — af, jeg har vandret min sidste Mil i denne Verden og har lyst til Rolighed. Vis mig min Seng, og sig mig, at F har tilgivet mig, ligesom Faderen i Himmelen allerede har gjort det; tag da det Papir, som ligger paa Bunden af min Pakte, — det er et Brev, som jeg har skrevet til Eder, medens jeg laa syg i Wertheim og ikke mere haabede at faa Eder at se. Deri staar det skrevet Alt, hvad F endnu skal vide, førend Eders farlige Haand luffer mine Dine til. Jeg kan ikke tale mere, o, jeg er meget svag!“

Jeg sagde og lovede ham af mit ganske Hjerte, at saasandt han havde søgt og fundet Fred med Gud, kunde han være forvisset om min Tilgivelse, førte ham derpaa ind i hans Kammer, det han en Gang som Bagerlærling havde beboet, befalede hans Sjæl og Legeme i Guds Haand og aabnede derpaa en liden Pakte, som han havde efterladt i Stuen. Deri laa et Par Stykker Linned, hans Afsted-Pas fra det navnkundige Gordonste Regiment, hvori hans Oberst havde givet ham et godt Vidnesbyrd, samt en Geværkugle indviklet i et Stykke Papir, hvorpaa der stod skrevet: „Mod denne Kugle, der blev siddende i mit Harnisk, har den naadige Gud beskyrmet mit Liv paa Slagmarken ved Nördlingen, paa det en Naadestrift endnu maatte gives mig. Han være derfor priset.“

Paa Bunden fandt jeg Brevet. Det var forseglet med sort Bø og havde saadan Paaskrift: „Til min kjære Fader, Valtricus Gast, Skolelærer i Sommerhausen. Hvem, der faar dette Brev ihænde, bedes for Kristi Skyld at besørge det sendt til Sommerhausen i Franken, hvor det skal trøste en dybt bedrøvet Faders og Moders Hjerte formedelst en forloren Søn.“ Jeg brød nu Brevet og læste deri Følgende:

Femtende Kapitel.

Brevet.

Wertheim den 20de Mar 1639.

Til min Fader, Udalricus Gast, og min Moder Margareta, født Späthin, i Sommerhausen!

Idet jeg staar i Begreb med at forlade denne Verden, men Gud ske Lov! ogsaa at indgaa til Himmelen, vil jeg dog tilforn tage Afsted med Eder, hoitelskede Fader og Moder. Jeg havde haabet, at mit syge Legeme endnu vilde holde ud saa længe, til jeg endnu en Gang kunde saa Eder at se Ansigt til Ansigt og bede Eder om Tilgivelse for al den Sorg og Lidelse, jeg har bragt over Eders Alderdom; men jeg mærker det nu vel og tydeligt: mine Dage ere talte, og Herren iler med mig ud af dette Liv. Kan jeg altsaa ikke komme personlig, saa skulle dog disse Linier melde Eder, at J ikke mere maa vente paa Valentin, men vide, at han allerede er forudgangen og venter Eder i den himmelske Faders Hus. Græder derfor ikke, naar J modtage dette Brev, men takker meget mere Gud og priser hans høihellige Navn. Hans Forbarmelse var stor mod mig syndige Menneſte.

Viſtnof, en Lyv og Forræder var jeg ikke! — At jeg er bleven det i Eders Dine, er gaet saaledes til:

Da jeg en Loverdag sad i Selſtab med Jægeren i Spil og Drik, lod jeg i min Leſfindighed lofte til at fortælle, at jeg den følgende Dag ſkulde ledfage Forvalteren til Würzburg for at være ham behjælpelig med at modtage og bringe hjem tusinde Daler, ſom Hærſtabet ſkulde have af Guvernøren til Betaling for leveret Proviant. Jægeren vidſte ogsaa for længe ſiden meget vel, at al min Digten og Tragten gik ud paa at forlade Sommerhausen og ſøge min Lykke i Krigen; ogsaa havde han altid roſt og berømmet dette mit Forſæt og ſvoret, at det vilde være til ſtor Skade for mig, hvis jeg ikke ſatte det i Verk.

Samme Aften indſandt ſig ogsaa i Wartschuſet en mig ubefjendt Mand, ſom Jægeren imidlertid for lang Tid ſiden havde lært at kjende i Krigen, og efter at han en Tidlang havde underholdt ſig hemmeligt med denne Fremmedt, ſagde han mig, at dette var Kaptein Paradeiſer; han befandt ſig paa et hemmeligt Streiftog, og hvis jeg vilde tage Tjeneste i hans Kompagni, ſaa kunde han anbefale mig ſamme, hvorhos han fremhævede, at der nu var en udmærket Leilighed for mig til at iverkſætte mit længe nærede Forſæt at blive en Kriger. Da jeg nu var en leſfindig og hovmodig Daare og tillige havde taget alſfor meget Vin til mig, vilde jeg ikke ligefrem afſlaa at lade mig hverve til hans Kompagni, ſaa ſnart de ſkulde forlade denne Egn, hvilket efter Begges Forſikring, hvert Dieblik kunde ſe. Kapteinen vilde ſtrax bringe Alt i Rigtighed, og da vi endnu havde druffet en Stund, ryſkede han ud med den Hemmelighed, at ſaa ſnart

jeg kunde underrette ham om, naar Pengene skulde bringes til Specksfeld, vilde han med nogle af sine Folk lægge sig i Baghold for Forvalteren og tage Pengene fra ham; da skulde vi to dele Fangsten mellem os, og nogle Dage bagefter skulde jeg komme efter og træde ind i hans Kompagni. Jeg blev ganske forfærdet over dette Forslag og kaldte Jægeren en listig Forræder og Kapteinen en Spidsbube og en Skurk. Denne blev herover ganske bleg af Vrede og vilde fare løs paa mig; men Jægeren puffede ham i Siden, slog op en Latter og sagde: „Det er kun en Spøg, Kamerat!“ — Dette troede jeg endelig ogsaa. Da jeg vel vidste, at Pengene først den paafølgende Tirsdag skulde bringes til Specksfeld, lovede jeg Kapteinen, at hvis han allerede paa Mandag vilde tiltræde sit Tog til det Bambergske, vilde jeg lade mig hverve og til den Ende indfinde mig hos dem i den nære Granskov.

Nu havde imidlertid Jægeren, efter hvad Kapteinens Rideskragt siden fortalte mig, opfordret denne Paradeser til allerede tidlig Mandag Morgen, saa snart Porten blev opladt, at overfalde Byen selv og rove Pengene ud af Forvalterens Embedskontor, hvilket efter hans Forsikring let lod sig iverksætte, da man nu ikke frygtede for noget fiendtlig Overfald. Af Røvet skulde han tildele Jægeren et hundrede Daler, mig skulde han derimod fore bort med sig, for at jeg ikke skulde være iven og fæste nogen Mistanke paa Jægeren. Skulde jeg derimod udeblive og ikke indfinde mig i Granskoven, da maatte Paradeser paa en eller anden Maade sørge for, at jeg blandt Borgerskabet kunde blive udfregen som Angiver og Forræder. Selv vilde Jægeren da sørge for at indjage mig en saadan Skræk, at jeg skulde løbe efter Kapteinen gennem Lykt og Lyndt.

Efter denne Aftale handlede nu ogsaa disse to Skurke, og da paa himmelhøje Morgen den gamle Veit og min Legekamerat Klaus Mündlein bleve ihjelslagne og Forvalterens Kontor plyndret, og jeg formedelt min Samvittigheds Bebreidelser og min usigelige Angst allerede ikke mere vidste hverken ud eller ind, kom en Bonde fra Erlach og fremsførte for mig Nikol Paradesers Budskab, og da jeg vendte mig om for at opsøge Eder, kjære Fader, og besjende Eder Alt, stod pludselig Jægeren for mig og opfordrede mig heftigen til at fly, da jeg ellers vilde bringe Skam og Skændsel over Eder og mig selv: „Jeg skulde kun i Guds Navn slaa mig til Paradesers Parti, naar efterdi han jo kun havde fulgt almindelig Krigsbrug, og jeg dog i ethvert Fald ikke mere vilde være istand til at orerbede noget Menneske om min Ustydighed og allermindst Forvalteren.“

Han syntes mig at tale Sandhed, og jeg fulgte hans onde Raad. I Skoven blev jeg indhentet af Jægeren, som førte mig til Kapteinen, der modtog mig med Latter; Jægeren sagde, jeg skulde kun være ved frit Mod, han skulde have min Fordel for Die og ikke undlade at kaste Folkene i Byen Blaar i Diene angaaende Affæren, og naar jeg om nogle Aar kom hjem som Lieutenant eller Ridmester, hvilket han ikke tvivlede paa, jeg vilde gjøre, da skulde „ingen Hane mere gale om den gamle Historie“.

Fremdeles fortalte Kapteinens Rideknægt mig fiden, at han troede, Jægeren endnu samme Dag høstede sin fortjente Løn. Thi da han fra Mødet i Stoven havde begivet sig paa Hjemveien med de modtagne Penge, sneg Kapteinen og en anden Kæltring af hans Kompagni, der havde ladet sig bruge til allehaande Skurkestreger, sig efter ham, og da disse to igjen kom tilbage, bemærkede han tydeligt, at Kapteinen drog den samme Læderpung, hvori Jægeren kort før havde stiftet sine Penge, tom op af sin Lomme og slyngede den ind i Krattet, hvoraaf han dannede sig den Tanke, at de havde snigmordet Jægeren og igjen frataget ham Pengene. Men lad dette være som det vil, saa kan han dog ikke have undgaaet den retfærdige Dommer!

(Mere.)

FROM THE GOVERNOR.

STATE OF IOWA, EXECUTIVE OFFICE,
Des Moines, May, 1886.

Rules Governing Applications for Pardons and Commutations of Sentence:

First. All applications for Pardon, commutation of sentence or remission of fines must be in writing. As such applications are preserved in the Executive Office, to substantiate the reasons for which pardons were granted, oral statements and solicitations cannot be considered. All papers should be written in a legible hand.

Second. Each application must contain a brief statement of the grounds upon which it is based, and must be accompanied by a complete recital of the facts of the case, certified as true by some officer of the court where the conviction occurred (Judge, District Attorney, or Clerk), who states the facts from his own knowledge. It is also important that evidence of previous good moral character be presented.

Third. Each application must be endorsed with the name of the person presenting the case as well as the name of the person for whom executive clemency is asked, and a separate application is necessary for each individual case.

Fourth. Favorable recommendations from the Senator and Representative of the district and—if possible—the prosecuting witnesses and letters from other responsible persons in the community where the crime was committed should accompany the application. Where the sentence was based on the verdict of a jury, a petition for clemency signed by the jurors should likewise be presented.

Fifth. When it is intended to make application for pardon or commutation of sentence, notice must twice in succession be given in a leading newspaper printed at the county seat of the county where the conviction was had, stating the name of the applicant (or the alias, if any), the offense for which he was convicted, when, and in what court; proof of such publication to be made by the affidavit of the publisher of the newspaper, accompanied by a copy of the notice.

Sixth. No application that has been refused will be reconsidered, unless substantial grounds for reopening the case are formally presented in writing in the manner above seth forth.

Seventh. When deemed necessary, the Governor will cause to be published in a newspaper printed at the capital and in one printed at the county seat of the county where the trial was held the application and names of the signers thereto, before action is taken.

Wm. LARRABEE,

Governor.

En æsopisk Fabel.

Der var engang en virksom Ræv,
 Han løb omkring med meget Stræv,
 Selv naar han burde siddet hjemme;
 Han derved kom engang i Klemme
 I Faarefoldens Naboskab;
 Han sprat i Heiden just som Laxen
 Og sled sig løs med Halens Tab,
 Og saadan slap han ud af Saxen.

Nu løb han hjem og sad i Ro
 En Stund, saa Stumpen kunde gro.
 Imidlertid det haardt ham krænkte,
 Naar i sit Sind han eftertænkte,
 Hvor det ham var til Spe og Spot;
 Dog, her maaske kan Rævelisten
 Erstatte Halens Tab saa godt,
 Som om han aldrig havde mist'n.

Saa efter nogen Tid han gaar
 Paa Rævething, til Lyd han slaar
 Og holder der en sirlig Tale,
 Om at han vel var uden Hale,

Men hvilken stor Fordel det var
 At bli' den kvit. "Derfor beslutter,"
 Saa lød hans Ord, "hver Ræv strax ta'r
 En Kniv og af sig Halen kutter."

Den Taler var en listig Fant;
 Saa fint han Løgnens Traade spandt
 Og satte frem de falske Grunde,
 At Hoben han besnære kunde.
 Han talte, sagde han, af Pligt,
 Som Friræv, ei af Egennytte,
 Thi Kjærligheden bød ham Sligt:
 En Friræv fik langt mere Bytte,
 Og ei saa let han hængte fast,
 Naar han var kvit den lange Kvast;
 Han derfor tillod sig at mene,
 At med sit Raad han gjorde Gavn,
 Og Friræv var et Adelsnavn,
 Som nu kun tilkom ham alene. —

Da kom der frem en gammel Fux
 Og talte saa: "Det store Jux,
 Hvormed han staar og anbefaler,
 At vi skal kutte vore Haler,
 Det er just ikke noget Skjæmt:
 Han fører Svig, han selv er svegen,
 Han taug om Halerne, saafremt
 Han kunde faa igjen sin egen."

Saasart som Mængden hørte det,
 Saa raabte de, at det var ret.
 Og altsaa alle Ræve gaa
 Endnu som før med Haler paa,
 Saafremt ei nogen ved en Hændelse
 Er bleven af med nævnte Endelse.

XX.

Forstjellige Slags Notitser.

En smuk Murbygning reiser sig paa Hjørnet lige over for St. Cloud Hotel; forhendværende Konduktor Cadwell's Bloed.

— Hr. F. J. D. Gremm's Udsalg af Orgler, Pianoforter og andre musikalske Instrumenter vil herefter være i første Etage i Buchnell's Hus lige over for Fængslet.

— De, som komme gennem Loyd Street, bør ikke forsømme at lægge

Mærke til Hr. L. Bergersens Maiskorn-Stykke; det er i Henseende til størrelsen Frodigthed omtrent enestaaende i sit Slags. En af de høieste Stikker maalte den 19de Juli over $11\frac{1}{2}$ Fod og vil vistnok naa 12 Fod, før den ophører at vore.

— Staten Iowa har et Blinde-Institut i Byen Vinton i Benton County, oprettet i 1852. Der sees at være holdt Examen fra 2den til 9de Juni. Institutet har i den tilsendtebragte Termin haft 170 Elever, hvoraf nogle faa, efter Navnene at domme, synes at være norske, svenske eller danske. Præsident for denne Anstalt er Hr. C. D. Harrington, Vinton, Iowa. Udgangen er fri for alle Blinde af passende Alder og Evner til at lære.

— Dødsfald af Soldater i Winnesheit County, saadan, som deltog i Krigen mod Sydstatsoprørerne, og som ere døde senere end Januar 1886, bør meldes til Kaptein Weiser i Decorah, for at deres Navne kan blive anbragte paa en ny Tavle, isom om en Tid skal indfældes paa Soldater-Monumentet.

— Postfrimærker til at klæbe udenpaa Brevene kom først i Brug i England i 1840, i Amerika i 1847.

— Det første Dampskib, som vovede Rejsen over Atlanterhavet, hedte „Savannah“; det gik fra Savannah til Liverpool i 25 Dage i Mai 1819.

— Texas annekteredes som Stat i Unionen ved Kongresbeslutning af 1ste Marts 1845.

G a a d e.

(No. 269.)

Mit Første vil Dem raade
 Ei mer at dvæle her.
 Mit Andet selv De er.
 Mit Hele er en Gaade.

M.

Rebus No. 19.

M

(XX.)

Oplosninger til No. 13.

Gaade No. 268: Sti. Tin. Snit. Gnist.

Rebus No. 18: Gode Efterretninger.

NB. Fortællingen „Lys fra Døen“ skal blive fortsat i næste Hefte.

Indhold: Skolelæreren og hans Søn. — Fra Gubernøren. — En æsopisk Fabel. — Forskjellige Slags Notitser. — Gaade. — Rebus. — Oplosninger.

R. F. B. Portman,
JUSTICE OF THE PEACE,
ATTY. AT LAW, NOTARY, REAL ESTATE.

Office over Klopps Drug Store, DECORAH, IOWA.

C. R. WILLETT.
N. WILLETT.

ESTABLISHED
A. D. 1857.

Willett & Willett,

ATTORNEY'S AT LAW,
DECORAH, IOWA.

H. P. JOHNSON, Sadelmager.

Handler med

Sadler, Svøber, Bidsler etc.,

forfærdiger i sit eget Værksted efter Bestilling alle Slags Fuder, Sæleringe etc.

Decorah, IOWA.

RUTH BROTHERS,

DECORAH, IOWA.

handler med Stangjern, Spiger og Glas, Koge- og Kaffeovne samt Kobber- og Blisvarer, Gaardsvredstaber og Værktoi, Bygningsmaterialier, saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olie.

Kobber- og Blisvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

Subskribenter, som har betalt for 1886, saa for sig selv eller Andre saa sig tilsendt et ældre Bind af "For Hjemmet" (12 Hefter) for 50 Cents (halv Pris). Adresse:

"FOR HJEMMET",

Box 1014, DECORAH, IOWA.

Afhandlinger og Fortællinger (6 ældre Hefter af "For Hjemmet") sendes for 25 Cts. (halv Pris); Soldatbrevet og den guldne ABC (to ældgamle kristelige Folkesange) i et lidet Hefte, 10 Cts. Adresse:

S. Thron d i n, Box 1014, Decorah, Iowa.

J. T. RELF,

PHOTOGRAF,

handler med Kammer, Lister, Albums, Friels-Indfatninger, Stereoskop-Billeder etc

Gamle Billeder kopieres.

Smaaabørn fotograferes ved den nye Methode langt hurtigere end før. Alle mine Negativbilleder retoucheres af den udmærkede Kunstner, Hr. Eugene Austin. Naæg mig et Besøg. Mit Galleri er over Montgomerhs Drugstore.

Decorah, Iowa.

S. O. Wilson, MERCHANT TAILOR.

ALL WORK GUARANTEED.

Water Street,

Decorah, Iowa.

John T. Baker,
LIVERY and FEED STABLE,

Corner of Washington and Main Streets by the Bridge,
DECORAH, IOWA.

For **CANG SAWED LUMBER** and
North-Western **Barb Wire**

—Go to—

Ed. Riley, FLEMMINGS LUMBER YARD,
On Lower Broadway, - - - Decorah, Iowa.

L. M. ENGER,
CITY : SHOE : STORE,

handler udefækkende med

Skotsk. Godt Assortment.

Forespørgsler pr. Post besvares hurtigt. — Lettere Varer kan sendes i Posten.

☛ Varer af større eller mindre Vægt kan sendes C. O. D. pr. Express, naar man opgiver Express Office.

Med Ordres maa følge nøiagtigt Maal af Fodens Længde og Bredde i Tommemaal.

Adresse: **L. M. Enger,**

Decorah, Iowa.

C. H. JENNISH & SON,

— DEALERS IN —

Woods Binders, Reapers and Mowers,

AND ALL KINDS OF FARM IMPLEMENTS,

Corner Washington St. & Broadway, - - - DECORAH, IOWA.

K. I. HAUGEN.

Dealer in

GENERAL MERCHANDICE,

Decorah, - - - Iowa.

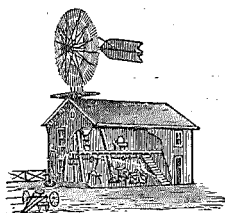
Decorah Business College

tilhyder et omfattende praktisk Kursus for \$30.00 (Terminens Længde efter Enhvers Behov). Man kan begynde naarsomhelst hele Aaret igjennem, og Skolen har ogsaa en Klasse for Damer. Bestyreren er en Bogholder med 35 Aars Praxis. Skolens 9de Aars - Cirkulær sendes til Enhver, som derom henvender sig til Bestyreren

JOHN R. SLACK.

Iver Larsen
 sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
 Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
 I Brødrene Gullifjøn's forrige Store.
Decorah - - Iowa.

A. C. Smith, M. D.,
Dien- og Dre-Læge.
 DULUTH, - - MINNESOTA.

Halladay's Standard Geared & Pumping
WIND MILLS.
 Feed Mills, Pumps of all Kinds,
 Gas and Steam Fittings.
 Satisfaction Guaranteed.
A. A. CHANDLER,
 DECORAH, - - - - - IOWA.

Established

Oct. 2. 1856

PIONEER DRUG STORE,
 OF WINNESHEIK COUNTY.

E. I. Weiser, Druggist.

Drugs, Medicines, Paints, Oils, Wall Papers, Books etc.
Decorah, - - - Iowa.

Synodens Boghandel

er forsynet med Bibler, Nye Testamenter, Psalmebøger, Skolebøger, Andagtsbøger og anden kristelig Litteratur. Katalog sendes frit.

Bogbinderiet anbefaler sig til Indbinding af Bøger, Tidskrifter etc., saavel i finere som simple Bind.

Adresse: Lutheran Publishing House, Decorah, Iowa.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
 Office over Winnesheik County Bank, - - - Decorah, Iowa.

G. I. Wendling,

forjærdiger

Kaleschevogne og Buggier
og forøvrigt alle slags Kjøretøier efter Bestilling.
Reparationer udføres.

Verksted paa Hjørnet af Washington St. og Broadway.

Decorah, Iowa.

„Familien Heldringen“,

en udmærket, kristelig Fortælling af Eugenia v. Mizlaff, 17 mindre Fortællinger, forskjellige Biografier og meget andet Læsestof, (24 Hefter, — 1 ældre Udgang af „For Hjemmet“) sendes portofrit for

—: \$1.50 :—

Adresse:

K. THRONDSSEN,

DECORAH, IOWA.

Decorah Sparebank.

Kontor i First National Bank.

Incorporeret under Statens Love i August 1873.

Subskriberet Kapital	—	—	—	—	\$50,000.
Indbetalt Kapital og Overstud	—	—	—	—	50,000.

Benfigten med denne Indretning er at yde Haandværkere og Arbeidere et trykt Opbevaringssted for deres opsparede Fortjeneste og vise Farmere og Andre, som have Penge tilovers, en Maade, hvorpaa de kan have en sikker Indtægt af dem uden den Riske at haandtere forskjellige Slags Værdipapirer.

Rentebærende Indfludsbeviser og rentebærende Bankbøger udfærdiges, og specielt gunstige Betingelser tilbydes Trusteier, Formyndere og Andre, som har Andres Penge at tage vare paa. Penge udlænes og Papirer med urvilksom Sikkerhed kjøbes.

Jas. S. Easton, Præsident. C. E. Dickerman, Vicepræsident.
T. W. Burdick, Kasserer. D. P. Thompson og S. W. Mattheson, Direktører.
Geo. A. Gardner, Assistent Kasserer.

10 ældre Bind af „For Hjemmet“,

(120 Hefter med sammenhængende, udvalgt Læsning) sendes portofrit for \$7.50. 6 Bind for \$5.00.

1 Bind for \$1.00.

Adresse:

K. Throndsen, Decorah, Iowa.

En n. Ved et Bind forstaaes 12 Hefter. De Bind, som for Tiden kan staaes, er 18de samt 20de til 30te.

F. N. EGGE,

Smedeverksted, Water Street, lidt Vest for Woolen Factory, Decorah, Iowa.

Hestestøning, Reparation af Blouge og alle
Slags Gaardsredskaber,

samt Alt til mit Fag hørende Arbeide udføres billigt og forsvarligt.